

13-01-2015

Vergadering Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

Voorzitter: de heer Peter Persyn

Vraag om uitleg van de heer Bart Van Malderen tot de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over tolkuren door het Vlaams Communicatie Assistentie Bureau voor Doven vzw (CAB) - 595 (2014-2015)

Vraag om uitleg van mevrouw Tine van der Vloet tot de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het tolkurenbudget 2014 - 600 (2014-2015)

De voorzitter: De heer Van Malderen heeft het woord.

De heer Bart Van Malderen (sp·a): Voorzitter, minister, collega's, de aanleiding voor mijn vraag was zeer duidelijk. In december 2014 moesten we plots vernemen dat het urencontingent voor doventolken als een donderslag bij heldere hemel was opgebruikt.

De Vlaamse overheid heeft in 2014 in totaal in 9800 tolkuren voorzien. Dat is een stijging, maar toch moesten we vaststellen dat dit niet heeft kunnen beletten dat in december 2014 tal van mensen, die geen tolk vooraf hadden vastgelegd, geen beroep konden doen op deze voor hen heel belangrijke assistentie. Niemand kan onderschatten hoe ingrijpend het is – gelukkig is er aan een aantal noodsituaties voorrang gegeven –, wat de impact is op iemands leven en functioneren als men als dove persoon plots verstoken is van heel basale communicatie met de samenleving.

Meer dan drie weken konden er geen nieuwe afspraken meer worden geboekt. Gebruikersvereniging Fevlado, de Federatie van Vlaamse DovenOrganisaties, vraagt een oplossing op zeer korte termijn. In de pers lezen we dat u in januari, als er opnieuw centen zouden zijn, een overleg met de sector hebt gepland. De heel acute maatregelen om het tekort voor 2014 in te dijken, kwamen er niet. U serveerde eigenlijk – als ik het zo brutaal mag zeggen – mosterd na de maaltijd.

Volgens mij is er wel degelijk een probleem in de procedure waarmee de tolkuren worden ingezet. U hebt in een reactie gezegd dat u in globo in meer tolkuren voorziet, maar het systeem waarmee u dat organiseert, is helemaal niet flexibel. Er zijn niet alleen meer tolkuren, het aantal uren dat iemand een beroep doet op assistentie van een tolk, neemt ook toe. Als je het aantal rechthebbenden bekijkt en het contingent dat ertegenover staat, moet je statistisch vaststellen dat lang niet iedereen zijn recht uitput. Stel dat men dat morgen wel zou doen, dan is er nog een behoorlijke stijging van de middelen nodig. De huidige regeling laat eigenlijk geen enkele flexibiliteit toe. Het aantal uren wordt vastgelegd bij besluit van de Vlaamse Regering. Het is een zware procedure, het vraagt veel tijd om ze aan te passen. Ik vraag me af of het niet aangewezen is om er gewoon flexibeler mee om te gaan. Had u dit in een andere procedure kunnen doen, dan had u in december wel middelen. Als je nagaat wat het budget is, wat het gemiddeld verbruik is, wat de duurtijd van december is, dan had je wellicht met 30.000 euro de grootste nood kunnen lenigen. Dat is niet gebeurd omdat men in het Besluit van de Vlaamse Regering het aantal uren op deze manier heeft vastgelegd.

De ombudsman had gevraagd om vandaag in de commissie gehoord te worden. We hebben er kennis van kunnen nemen. De sector heeft gisteren een advies bezorgd waarin hij pleit om een verbeterde monitoring te doen en om het geheel van de werking te onderzoeken. Ik wil het voorval van december aangrijpen om een pleidooi te houden om ten gronde de organisatie en de verdeling van tolkenuren op een flexibelere en meer op de doelgroep gerichte manier aan te pakken zodat het niet meer kan gebeuren dat mensen plots een maand van noodzakelijke communicatie verstoken blijven.

Minister, kunt u bevestigen dat die tolkuren zijn opgebruikt? Hoeveel vragen heeft men er in december eigenlijk moeten weigeren? Welke maatregelen zult u op korte termijn nemen om dit in de toekomst te vermijden? Welke maatregelen zult u in de toekomst structureel nemen om een herhaling van deze jammerlijke feiten te vermijden?

De voorzitter: Mevrouw van der Vloet heeft het woord.

Mevrouw Tine van der Vloet (N-VA): De heer Van Malderen heeft al veel aangehaald en ik sta achter wat hij heeft verteld.

Het tekort aan tolkuren heeft schrijnende gevolgen gehad voor veel mensen. We willen ook vragen of er in de toekomst geen procedure mogelijk is om deze mensen in staat te stellen hun tolkuren toch nog te boeken, ook wanneer het budget onvoldoende blijkt.

Het is belangrijk dat alle mogelijke voorstellen worden doorgesproken met de gebruikers zelf. Zou het in het kader van het VN-Verdrag inzake de Rechten van Personen met een Handicap niet de bedoeling moeten zijn dat deze mensen hun recht hebben op tolkuren teneinde hun plaats in een inclusieve samenleving te kunnen innemen? Welke maatregelen worden de volgende jaren genomen om dit soort toestanden te vermijden?

De voorzitter: Mevrouw Van den Brandt heeft het woord.

Mevrouw Elke Van den Brandt (Groen): Voorzitter, minister, collega's, ik ga de vragen ook niet herhalen. Ik wil er wel op wijzen dat tussen het aantal beschikbare uren en het aantal uren dat theoretisch zou kunnen worden gebruikt, een groot verschil is. Bijna de helft van de mensen die recht zouden kunnen hebben op die uren, maken er geen gebruik van. Mensen die er gebruik van maken, gebruiken gemiddeld 12 uren, terwijl ze recht hebben op 18 uren. Er wordt dus heel omzichtig omgegaan met de uren, net omdat mensen ze willen gebruiken wanneer het echt nodig is. Het gaat vaak om wezenlijke dingen, en dan is het heel belangrijk dat die uren beschikbaar zijn.

Minister, het is nog niet aan bod gekomen, maar het Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding heeft een, in mijn ogen, vlamme reactie geschreven. Het was toch een heel stevige brief, gericht aan u. Volgens het VN-verdrag is het voor Vlaanderen een verplichting om hierin te voorzien. Het centrum vindt ook dat die 18 uren op zich al heel weinig is in vergelijking met de buurlanden. Het centrum zou in januari opnieuw contact met u opnemen. Het is nu januari. Minister, heeft het centrum intussen met u contact opgenomen? Is er een vervolg?

Ik sluit me uiteraard ook aan bij de vorige sprekers: er moet voldoende budget zijn en u moet er met de nodige flexibiliteit kunnen op inspelen om het budget te vergroten wanneer het nodig zou blijken.

De voorzitter: Mevrouw Jans heeft het woord.

Mevrouw Vera Jans (CD&V): Voorzitter, minister, collega's, na het lezen van het rapport van de ombudsman en het advies van de adviescommissie Vlaamse Gebarentaal, dat eigenlijk een antwoord was op het advies van de ombudsman, wil ik me graag bij de gestelde vragen aansluiten.

De 18 uren – met motivatie 36 uren – per jaar is toch wel weinig, wetende dat het voor dove gebarentaligen niet wenselijk maar vaak nodig en noodzakelijk is wanneer zij op oudercontact gaan, naar de dokter gaan, naar de bank of de notaris gaan, naar de informatieavond van de kinderopvang gaan. Bovendien is het ook zo dat een gestart tolkuur volledig wordt aangerekend. Voor een tolkopdracht van bijvoorbeeld 1 uur en 15 minuten, moet men 2 uur betalen.

De adviescommissie Vlaamse Gebarentaal geeft ook aan dat de dove gebarentaligen uiterst voorzichtig omspringen met de tolkuren en de uren proberen op te sparen voor noodgevallen. Dat gegeven wordt ook bevestigd door de jaarverslagen van het Vlaams Communicatieassistentiebureau voor Doven (CAB), waarin staat dat in 2013 gemiddeld 11 uren per gebruiker werden aangevraagd. Het aantal gebruikers van tolkuren groeit. In 2014 ging het van 750 gebruikers naar 811.

Minister, uw uitbreidingsbeleid 2015 voorziet in een voorafname van iets meer dan 54.000 euro voor een uitbreiding van het aantal tolkuren met 1500, en dit vanwege een gelijkschakeling van de criteria voor de toekenning van de uren tolk gebarentaal, schrijftolk en orale tolk voor uw beleidsdomein, maar ook voor Werk en Onderwijs. Concreet betekent dat voor het VAPH dat de grenswaarden om aanspraak te maken op een tolk, verlagen van 90 naar 70 decibel. Het geeft eigenlijk gewoon aan dat de doelgroep zich mogelijk zal uitbreiden.

Gisteren maakte Fevlado bekend dat Welzijn, naar het voorbeeld van Werk en Onderwijs, ook de reisonkosten van de tolken zal terugbetalen, 25 cent per kilometer. Tot op vandaag moesten de gebruikers van de L-uren dit zelf betalen. Mogelijks zal daardoor het aantal uren ook stijgen omdat de financiële bijdrage de drempel ook wat verlaagt.

Minister, volgens het advies van de adviescommissie van de Vlaamse Gebarentaal heeft de situatie van een tekort aan L-uren zich ook voorgedaan in 2004, 2005 en 2006. Daarna niet meer. Weet u welke maatregelen men toen heeft genomen om een herhaling van de situatie in de daaropvolgende zeven jaar te vermijden?

Verwacht u een stijging van het aantal aanvragen door de verlaging van de grenswaarden door het VAPH en door de terugbetaling van de reisonkosten van de tolken? Uvoorziet in 1500 extra uren met een voorafname. Kunt u inschatten in hoever we hiermee het tekort kunnen opvangen? Acht u een betere registratie en documentatie van het gebruik van de L-uren door het CAB wenselijk?

De voorzitter: Mevrouw Taelman heeft het woord.

Mevrouw Martine Taelman (Open Vld): Voorzitter, minister, geachte leden, er is al verwezen naar het rapport van de Vlaamse ombudsman. Ik citeer uit zijn advies: "Vraag de (...) adviescommissie Vlaamse Gebarentaal of het (al dan niet) wenselijk is om te werken met een regulator, die een alarmbel kan doen luiden, maar (...) dus NIET noodzakelijk om bij het beleid aan te dringen op méér budget; (...) WEL om de subsidiemotor desnoods ook af te remmen, door gedragen vormen van prioritering in het gelijkheidsbeleid toe te passen op alarmsituaties." Minister, hoe ziet u de situatie evolueren in 2015, indien u dat al kunt evalueren? Wat is uw houding ten opzichte van dit advies van de Vlaamse ombudsman?

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Collega's, de beschikbare tolkuren voor 2014 waren begin december inderdaad nagenoeg opgebruikt. Het urencontingent van 9300 tolkuren voor de leefsituatie, de zogenaamde L-uren, werd op 27 november 2014 overschreden. Het CAB kreeg de toelating om 500 uren extra te gebruiken voor de maand december, zodat toen de noodprocedure kon worden vermeden. De 500 uren bleken alsnog ontoereikend om aan de vraag te voldoen, zodat het CAB op vrijdag 5 december de noodprocedure startte. Die houdt in dat voor nieuwe niet-geboekte tolkopdrachten die niet voor dringende medische behandelingen, dringende juridische zaken en de begrafenis van naaste familie waren bestemd, de gebruiker waarschijnlijk zelf de tolk heeft moeten betalen. Aan wie het wenste, werd de mogelijkheid geboden om afspraken te verplaatsen naar begin 2015. Wie dit niet kon of wou, kon voor korte tolkopdrachten en indien praktisch mogelijk een beroep doen op afstandstolken via een online beeldcommunicatiemiddel, om praktische zaken te regelen met horenden. Doven, inclusief doofblinden, met een persoonlijkeassistentiebudget (PAB) konden niet-subsidieerbare tolkuren voor de leefsituatie met het PAB betalen.

Ondertussen is het 2015 en is er opnieuw budget voorhanden, wat natuurlijk niet wegneemt dat we wellicht maatregelen zullen of moeten nemen die ons in staat stellen om te voorkomen wat eind 2014 is gebeurd. Ik ga daar zo dadelijk iets dieper op in.

Het is inderdaad onze intentie om maximaal in te zetten op diverse tolkmogelijkheden, zodat dit tegemoetkomt aan de vraag van doven, teneinde hun plaats in een inclusieve samenleving ten volle te kunnen genieten. We volgen daarin het advies van de adviescommissie Vlaamse Gebarentaal. Bovendien is het realiseren van inclusie een van de hoofddoelstellingen van het zorgvernieuwingsproject voor personen met een handicap, zoals weerspiegeld in Perspectief 2020 en het decreet houdende de persoonsvolgende financiering. In dit kader werd het contingent L-uren tussen 2011 en 2014 opgetrokken van 8300 uren naar 9800 uren. Dit contingent bleek nu opnieuw ontoereikend.

Het rapport van de ombudsman van 19 december 2014 adviseert in eerste instantie niet om het budget, en dus het contingent tolkuren, op te trekken. Om doven in staat te stellen zelfstandig te leven en volledig deel te nemen aan alle facetten van het dagelijks leven, kunnen ze naast het live tolken aanvullend een beroep doen op afstandstolken en/of teletolken. Hiervoor werden de voorbije jaren, naast de voorziene L-uren, ook bijkomende projectmiddelen vanuit Welzijn ingezet.

Een evaluatie van het systeem, dat op 20 juli 1994 is gestart, lijkt gezien de huidige situatie zeer zeker aan de orde. In dat kader hebben we ook aan de Zorginspectie de opdracht gegeven om een aantal zaken nader te bekijken en te objectiveren. Op basis daarvan zullen we verder bekijken welke maatregelen er moeten worden genomen. Daarbij zal natuurlijk aandacht gaan naar het advies dat de ombudsman in zijn rapport heeft gegeven, en naar het advies van de adviescommissie Vlaamse Gebarentaal. Concreet geeft het rapport van de ombudsman de aanbeveling het mandaat van regulator expliciet toe te wijzen, zodat bij een dreigend tekort aan tolkuren een alarmbelprocedure kan worden opgestart, niet om meer budget te bepleiten bij het beleid, maar wel om een zekere vorm van prioritering toe te passen. Het advies van de adviescommissie Vlaamse Gebarentaal vraagt veeleer een tussentijdse communicatie met het oog op een eventueel proactief aanpassen van het aantal tolkuren.

Zij vragen ook een meer soepele procedure om het aantal tolkuren indien nodig aan te passen. Dat is de teneur van het advies.

We zullen ook nog een aantal andere zaken nader bekijken, zoals: de mogelijkheid van een betere monitoring en bespreking per kwartaal van de verbruikte en geboekte tolkuren; het structureren van de communicatie tussen het CAB, de doven zelf en de tolken; een analyse van de redenen voor het stijgend verbruik aan tolkuren; een evaluatie van de gebruikte parameters om prognoses te maken; een analyse van het tekort aan freelancetolken.

Mijnheer Van Malderen, we hebben uiteraard in de loop van de laatste maanden van 2014 contact gehad met een aantal actoren. Er is uiteraard contact geweest met het CGKR. Er is ook een nieuwe afspraak met hen bevestigd. Dat loopt dus allemaal wel. Er wordt natuurlijk op dit moment overlegd met Fevlado, het CAB en de tolken. Zij moeten natuurlijk worden betrokken bij de verdere stappen die we in dit dossier willen zetten.

Ik wil nog het volgende zeggen, als achtergrondinformatie. Het klopt dat we ondertussen het besluit van de Vlaamse Regering hebben aangepast, zodat er een lagere norm is voor doofblinden om gebruik te kunnen maken van een tolk in leefsituaties. Er wordt inderdaad voorzien in een vergoeding voor de verplaatsingskosten van de tolk per kilometer wanneer die wordt ingezet voor L-uren. We proberen in dat licht ook de regeling voor die L-uren meer gelijk te schakelen met de regeling die er is voor de uren die te maken hebben met beroepsopleiding, cursussen of sollicitaties, en de uren die met onderwijs te maken hebben. Het klopt dat men in principe nu recht heeft op 18 L-uren, maar dat men ook een verdubbeling kan vragen bij het VAPH. Die procedure bestaat dus wel degelijk.

Het klopt dat we zouden kunnen bekijken hoe door een aanpassing van de regelgeving een aantal flexibiliseringen gemakkelijker tot stand kunnen komen. Dat zal wellicht een van de elementen zijn die we in onze acties moeten opnemen. Ik moet u echter wel zeggen dat, ook aan de hand van het rapportje van de ombudsman, we natuurlijk eerst wel het best ten gronde het mechanisme en de processen bestuderen, om op basis daarvan de maatregelen te nemen om te vermijden wat eind 2014 is gebeurd.

De voorzitter: De heer Van Malderen heeft het woord.

De heer Bart Van Malderen (sp-a): Minister, het glas is halfvol. U start nu op wat u in december niet hebt gedaan. Toen bent u er niet in geslaagd om een oplossing op korte termijn te vinden, zodat, zoals u zelf aangeeft, mensen hun afspraken hebben moeten annuleren, mensen zelf hebben moeten interen op hun PAB. Of men heeft zaken verschoven naar 2015, wetend dat die dan interen op het algemene budget van 2015 en dus eigenlijk het risico vergroten dat u in december 2015 voor dezelfde moeilijkheden staat. Dat is eigenlijk een beetje een boekhoudkundige truc zoals de Federale Regering die ooit heeft toegepast. Goed, dat u daarmee aan de slag gaat, lijkt me positief. Ik betreur evenwel dat u niet volmondig bevestigt dat u daarbij een aantal criteria als vaststaand gegeven zult hanteren.

Het volgende moet me van het hart. U zegt dat u én met het advies van de ombudsman én met het advies van de adviescommissie Vlaamse Gebarentaal zult werken. Ik heb de beide bekeken. Ze staan behoorlijk diametraal ten opzichte van elkaar. Daar dus een enverhaal uit puren, lijkt me dus vrij moeilijk. *(Opmerkingen van minister Jo Vandeurzen)*

Neen, dat hebt u niet gezegd, maar de beide verzoenen lijkt me moeilijk. *(Opmerkingen van minister Jo Vandeurzen)*

Ik ben het ten gronde eigenlijk ook wel eens met de analyse die uw partijgenote, mevrouw Jans, heeft gemaakt: in het huidige kader is er niet ongelooflijk veel luxe

mogelijk. We hebben wel vooruitgang gezien met betrekking tot het aantal voorziene uren, maar men kan zich natuurlijk afvragen hoe die inspanning zich verhoudt tot de behoefte. Als je kijkt naar zowel het aantal uren als de manier waarop en de mate waarin mensen die invullen, dan denk ik dat er toch wel van zeer grote zorgvuldigheid kan worden gesproken. Er is bijna sprake van schroom, van een soort zelfregulering die daar speelt. Het advies van de ombudsman dat men als regulator moet optreden in plaats van in meer middelen te voorzien, roept bij mij eerlijk gezegd sterk de echo op van de regionale prioriteitencommissies (RPC's).

Ten gronde zit het me dwars dat men uitgaat van het beheersen en organiseren vanuit schaarste veeleer dan vanuit een recht. Het lijkt me dat je binnen een gegeven kader mensen een recht zou moeten kunnen geven om daarvan gebruik te maken. Dat zou veel beter aansluiten bij wat in het VN-verdrag is geschreven. Ik herhaal dus mijn pleidooi om de voorwaarden te creëren om soepeler om te springen met dat besluit van de Vlaamse Regering, en dus niet zozeer het aantal uren vast te leggen, maar het VAPH de mogelijkheid te bieden. Wat u voor de rest zegt over het meer gebruik maken van alternatieven, zoals afstandstolken, teletolken, dat spreekt vanzelf. Dat is allemaal een deel van de puzzel. Ik stel echter vast dat bijvoorbeeld de VDAB wél soepeler kan zijn wanneer daar nood toe is. Nogmaals, met enkele tienduizenden euro's had men dit probleem in december kunnen oplossen als men een soepeler kader had gehad dat uitgaat van rechten en niet van schaarste. Als ik snel doorreken, dan denk ik dat die wel te vinden kunnen zijn binnen het geheel van het VAPH. Ik herhaal dus mijn oproep aan u om daar heel snel werk van te maken, zodat u mensen enige garanties kunt bieden.

De voorzitter: Mevrouw van der Vloet heeft het woord.

Mevrouw Tine van der Vloet (N-VA): Ik ben ook blij te horen dat daar aandacht voor zal zijn in de toekomst, dat dat zal worden bekeken. Het lijkt me heel belangrijk om ook eens een studie te doen naar het aantal leefuren, naar de wijze waarop die worden gebruikt. Ik wil daarmee zeggen dat er toch eens moet worden bekeken of er bijvoorbeeld ook L-uren worden gebruikt in ziekenhuizen, in rechtbanken, in andere instanties die volgens het VN-verdrag eigenlijk zelf moeten instaan voor redelijke aanpassingen, in de vorm van onder andere tolken. De vraag is of de Vlaamse overheid hun daar momenteel al op wijst of niet.

De voorzitter: Mevrouw Van den Brandt heeft het woord.

Mevrouw Elke Van den Brandt (Groen): Minister, ik snap dat u zegt dat u de beide adviezen moet lezen. Het tegendeel zou uiteraard een minister onwaardig zijn. Ik meen echter wel dat u daarna een politieke stelling kunt en zult moeten innemen. Deze regering zal moeten beslissen hoe ze daarmee wil voortgaan. Ik heb ook de beide adviezen gelezen, maar ook het derde. Ik heb u niet horen antwoorden wat dat betreft, tenzij ik dat heb gemist, waarvoor dan mijn excuses. Het CGKR heeft ook een heel duidelijk standpunt ingenomen. Het centrum zegt dat we verplichtingen hebben door het VN-verdrag en dat we die ook moeten nakomen. Het aantal tolkuren is al beperkt. Daarin gaan reguleren en met prioriteiten gaan werken, is duidelijk niet het advies dat het centrum heeft gegeven. Voor Groen spreekt het volgende ook voor zich: het is al een beperkt aantal en het wordt niet overdreven gebruikt, dus laten we er op zijn minst voor zorgen dat die mensen die dit aanvragen, hun uren toebedeeld en terugbetaald krijgen.

Los daarvan zou men een stap verder moeten gaan. Men moet de toegankelijkheid van die uren durven te bekijken. Hoe vlot kan men die aanvragen? Welke zijn nog de drempels voor mensen om ze aan te vragen? Ik juich toe dat de transportkosten nu worden terugbetaald, maar misschien moet men bekijken of er nog andere drempels zijn die maken dat mensen de tolkuren waarop ze recht hebben, niet gebruiken. Men mag

niet juichen als ze die niet gebruiken, omdat dit goedkoop is. Wij bekijken inclusie op een andere manier.

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Nogmaals, er zijn een aantal conclusies die we zeker mee in overweging moeten nemen bij het zoeken naar oplossingen om dit te vermijden. Ik zal ook niet betwisten dat we waarschijnlijk een aantal zaken moeten doen wat dat betreft. Anderzijds is het niet zo dat de Vlaamse overheid, zelfs op een moment waarop de budgettaire problemen immens zijn, geen inspanningen doet en blijft doen voor haar stuk, alleszins binnen de welzijnssector. Als we beslissen om de verplaatsingskosten op te nemen enzovoort, dan zijn dat ook uitgaven die wij ten laste nemen. Met het besluit dat we onlangs hebben genomen en waarbij we die regelingen, meen ik, voor de betrokkenen alleen maar beter maken, hebben we ook aangetoond dat we wel degelijk ook op dat vlak proberen een aantal dingen op ons te nemen.

Collega's, er is terecht verwezen naar de inclusieredenering. Vanuit het perspectief van welzijn en de handicapspecifieke ondersteuning is het altijd de boodschap dat alle sectoren in de samenleving aandacht moeten hebben voor de participatie van mensen met beperkingen, op welk bestuursniveau men zich ook bevindt.

Dat staat natuurlijk ook expliciet in de randvoorwaarden voor Perspectief 2020. Zonder dat kunnen we geen grote vooruitgang boeken. Wat mijn eigen beleidsdomein betreft, kan ik alleen maar zeggen dat, in alle sectoren waarop we zelf een impact hebben, dus zowel in de kinderopvang als in de gezinszorg en de psychiatrie en de geestelijke gezondheidszorg, we projecten organiseren om een grotere participatie of gebruik door mensen met een beperking mogelijk te maken. Het is terecht dat dit niet allemaal naar het VAPH moet worden verwezen. Ook alle diensten waarvan men normaliter mag aannemen dat het diensten van de samenleving zijn, moeten ter zake een inspanning doen.

De voorzitter: De heer Van Malderen heeft het woord.

De heer Bart Van Malderen (sp-a): Ik ben het volmondig eens met die laatste stelling, maar dat betekent ook dat men daar de conclusies uit moet trekken. 'Put your money where your mouth is.' Als we met zijn allen willen dat de participatie toeneemt, dan zullen we er ook voor moeten zorgen dat we in de middelen durven te voorzien om mensen de mogelijkheid te geven om te participeren. Eerlijk gezegd, het zal mensen dan worst wezen wat de herkomstgeschiedenis van die middelen is. Daarom pleit ik ervoor om echt uit te gaan van rechten en als beleid dat besluit van de regering te flexibiliseren, zodat er noden kunnen worden gedekt en mensen rechten hebben, veeleer dan dat ze zich zorgen moeten maken over de administratieve en politieke achtergrond van die middelen. Minister, u hebt dat opnieuw niet bevestigd.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.